

Briselē, 20.3.2013
COM(2013) 166 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**Ceļā uz padziļinātu un patiesu ekonomikas un monetāro savienību
Svarīgāko ekonomikas politikas reformu plānu iepriekšēja koordinēšana**

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Ceļā uz padziļinātu un patiesu ekonomikas un monetāro savienību Svarīgāko ekonomikas politikas reformu plānu iepriekšēja koordinēšana

1. IEVADS

Pieredze, kas gūta saistībā ar ekonomikas, finanšu un valsts parāda krīzi, ir bijusi pamatā vērīgai ES un ekonomikas un monetārās savienības (EMS) ekonomikas pārvaldības reformai. Ekonomikas politikas, budžeta politikas un struktūrpolicies uzraudzības apvienošana Eiropas pusgadā ir padarījusi EMS stiprāku, nekā tā bija krīzes sākumā, un nu tā ir labāk sagatavota nākotnei. Uzraudzības tvērums ir paplašināts, iekļaujot konkurētspējas un iekšējās un ārējās nelīdzsvarotības jautājumus, kas tiek skatīti jaunajā makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūrā (MNNP).

Jaunā pārvaldības sistēma ir vērsta uz to, lai Savienība pēc krīzes būtu kļuvusi spēcīgāka. To iecerēts panākt, sekmējot konkurētspēju, ražīgumu, izaugsmes potenciālu, sociālo kohēziju un ekonomikas konvergenci. Tas palīdzēs gan pašai ES, gan nostiprinās tās starptautisko lomu kā vienai no galvenajām dalībniecēm pasaules ekonomikā.

Jaunā ekonomikas uzraudzības sistēma paredz, ka Eiropas Savienības un jo īpaši eurozonas dalībvalstis tiek diferencētas atkarībā no to ekonomikas apstākļiem. Tas atspoguļojas dažādajos politikas instrumentos, kuru vidū ir preventīva uzraudzība Eiropas pusgada ietvaros¹, korektīva uzraudzība² un krīzes situācijas uzraudzība dalībvalstīm, kas vēlas saņemt atbalstu.

Lai pilnveidotu šo pārvaldības sistēmu, Komisija uzskata, ka ir svarīgi, lai valstu plāni būtiski reformēt ekonomikas politiku pirms galīgo lēmumu pieņemšanas valsts līmenī tiktu novērtēti un apspriesti ES līmenī. Tas turklāt nodrošinātu, ka dalībvalstis savā lēmumu pieņemšanas procesā iestrādā svarīgāko reformu ES dimensiju. Šī pieeja, kas raksturojama kā **iepriekšēja koordinēšana**, atbilst arī Līguma 121. panta 1. punkta garam³.

Svarīgāko ekonomikas politikas reformu plānu iepriekšējas koordinēšanas koncepcija tika ieviesta ar Līgumu par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā (LSKP)⁴. LSKP 11. pantā ir paredzēta apņemšanās iepriekš apspriest un attiecīgā gadījumā koordinēt visus svarīgāko ekonomikas politikas reformu plānus. LSKP ir noteikts,

¹ To īsteno, pamatojoties uz stratēģiju "Eiropa 2020" un Stabilitātes un izaugsmes pakta un makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras preventīvajām daļām.

² Saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes pakta un makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras korektīvajām daļām.

³ "Dalībvalstis ekonomikas politiku uzskata par vispārsvērīgu jautājumu".

⁴ http://european-council.europa.eu/media/639223/11_-_tscg.lv.12.pdf. Līgumu parakstīja visas ES dalībvalstis, izņemot Čehiju un Apvienoto Karalisti. Tas stājās spēkā 2013. gada 1. janvārī. Līdz 2013. gada 20. martam līgumu bija ratificējušas visas eurozonas dalībvalstis, izņemot Beļģiju, Luksemburgu, Maltu un Nīderlandi. To ratificēja arī Dānija un Rumānija, kuras deklarēja, ka vēlas, lai uz tām attiektos līguma fiskālie un ekonomikas noteikumi (III un IV sadaļa), tostarp 11. pants. Pārējām valstīm, kuras nav eurozonā, bet ir parakstījušas līgumu, šie noteikumi būs piemērojami, kad tās līgumu būs ratificējušas un būs stājies spēkā lēmums par atkāpes vai atbrīvojuma atcelšanu vai kad tās būs iesniegušas līdzīgu deklarāciju.

ka tā saturu iekļauj Eiropas Savienības tiesiskajā regulējumā vēlākais piecu gadu laikā no līguma spēkā stāšanās dienas. Pašreizējā ES ekonomikas uzraudzības sistēma jau ietver ekonomikas politikas koordinēšanu, taču tajā nav paredzēts strukturēti iepriekš apspriest un koordinēt svarīgāko ekonomikas reformu plānus, kā noteikts LSKP 11. pantā. Arī Padomes 2012. gada lēmumā par ekonomikas politikas vispārējo pamatnostādņu īstenošanu dalībvalstīs, kuru naudas vienība ir euro⁵, bija apliecināta apņemšanās apspriest svarīgākās reformas, kam iespējama plašāka ietekme.

Komisija dažus apsvērumus par iepriekšēju koordinēšanu jau izklāstīja 2012. gada novembrī Plānā padziļinātas un patiesas EMS izveidei⁶. Eiropadomes 2012. gada 13. un 14. decembra sanāsmē Eiropadomes un Komisijas priekšsēdētāji tika aicināti turpināt darbu saistībā ar valstu reformu koordinēšanu, EMS sociālo dimensiju, tostarp sociālo dialogu, savstarpēji vienojoties noslēgtu konkurētspējas un izaugsmes līgumisku vienošanos īstenojamību un kārtību, kā arī saistībā ar solidaritātes mehānismiem, ar ko var stiprināt to dalībvalstu centienus, kuras slēdz šādas līgumiskas vienošanās⁷.

Šis paziņojums iekļaujas pašlaik notiekošajā apspriežu procesā par turpmākajiem pasākumiem virzībā uz padziļinātu un patiesu EMS, kurā iesaistītas galvenās ieinteresētās personas, jo īpaši Eiropas Parlaments, dalībvalstis un valstu parlamentu. Paziņojums ir pievēršas tam, kā saskaņā ar spēkā esošajiem Līgumiem īstenot svarīgāko ekonomikas politikas reformu plānu iepriekšēju koordinēšanu.

2. REFORMAS, UZ KURĀM ATTIECINĀMA IEPRIEKŠĒJA KOORDINĒŠANA

Komisija uzskata, ka iepriekšēja koordinēšana būtu attiecināma vienīgi uz valstu svarīgāko ekonomikas reformu plāniem un tai būtu jānotiek agrīnā posmā pirms pasākumu pieņemšanas. Iepriekšējas koordinēšanas mērķis ir nodrošināt, ka valsts lēmumu pieņemšanas procesā tiek ņemta vērā vienā dalībvalstī veikto būtisku ekonomikas reformu iespējamā blakusietekme uz citām dalībvalstīm un/vai eurozonu un ES kopumā. Tas, kā reformas tiek īstenotas, var ietekmēt to, vai EMS darbojas, kā nākas.

Lai maksimāli palielinātu pozitīvo blakusietekmi un pēc iespējas samazinātu negatīvo, Komisija apsver iespēju ierosināt, ka, nosakot, uz kurām reformām attiecināma koordinēšana, ņem vērā šādus kritērijus:

- Tirdzniecība un konkurētspēja ir vienas no galvenajām jomām, kurās izpaužas blakusietekme. Preču, pakalpojumu un darba tirgu reformas, kā arī atsevišķas nodokļu reformas var ietekmēt nodarbinātību un izaugsmi reformas īstenojošajā dalībvalstī un līdz ar to ietekmēt pieprasījumu pēc citu dalībvalstu precēm un pakalpojumiem. Šo ietekmi nosaka tas, ka reformas var pozitīvi vai negatīvi ietekmēt reformas īstenojošās dalībvalsts cenu un ārpuscenu konkurētspēju.
- Blakusietekme var izpausties arī finanšu tirgos. Atsevišķas reformas, kas stiprina dalībvalstu noturību pret ārējiem satricinājumiem un ierobežo domino efektu attiecībā uz riska uzcenojumu parāda atmaksājamības apdraudējumu gadījumā, var radīt blakusietekmi finanšu tirgos.
- Visbeidzot, ir arī politekonomijas apsvērumi. Kaut arī konkurētspēju veicinošu reformu sekmēšana ir jebkuras dalībvalsts interesēs, reformu izdošanās ir atkarīga arī no tā, vai ir

⁵ OV C 219, 24.7.2012., 95. lpp.

⁶ http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/news/archives/2012/11/pdf/blueprint_en.pdf

⁷ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/lv/12/st00/st00205.lv12.pdf>, 12. punkts.

ņemta vērā iespējamā iekšējā pretestība. Dalībvalstu vidū saskaņotas reformas var palīdzēt sekmēt izpratni, ka strukturālās reformas kopumā veicina labklājību. Dalībvalstis politikas ziņā var arī mācīties viena no otras. Kā tas jau pierādījies vairāku Padomes komiteju darbā, lieti var noderēt salīdzinošā analīze, savstarpēja pieredzes apmaiņa un paraugprakses apmaiņa, balstoties uz atsevišķiem piemēriem vai īstenoto reformu pārskatu pa jomām.

Jautājumi apspriešanai

- Vai piekrītat, ka svarīgāko politikas reformu oficiāla iepriekšēja koordinēšana ES līmenī būtu veicama vienīgi galvenajām reformām?
- Vai piekrītat, ka šīs “galvenās” reformas ir tās, kuras attiecas uz konkurētspēju, nodarbinātību, preču un pakalpojumu tirgu un tīklu nozaru darbību, nodokļu sistēmām un finanšu un fiskālo stabilitāti? Vai kādas no šīm jomām būtu jāizslēdz? Vai būtu jāpievieno kādas citas jomas?
- Vai iepriekš norādītie kritēriji ir piemēroti vai būtu jāparedz kādi citi?

3. SVARĪGĀKO EKONOMIKAS POLITIKAS REFORMU PLĀNU IEPRIEKŠĒJAS KOORDINĒŠANAS SISTĒMA

3.1. Kurām dalībvalstīm būtu jāpiedalās?

Kaut arī iespējamā blakusietekme var izpausties visās ES dalībvalstīs, tā jo īpaši spēcīga ir eurozonā, jo tajā ietilpstošās dalībvalstis ir vairāk atkarīgas viena no otras. Tāpēc Komisija apsver iespēju ierosināt, ka saistoša sistēma, kas paredz iepriekš koordinēt svarīgāko ekonomikas reformu plānus, būtu piemērojama visām eurozonas dalībvalstīm. Tajā pašā laikā būtu jārod veids, kā iesaistīt pārējās dalībvalstis. Tas arī atbilstu LESD 121. panta 1. punkta garam – šis punkts attiecas uz visām ES dalībvalstīm.

Komisija uzskata, ka dalībvalstis, kurām ir piemērojama makroekonomikas korekciju programma, būs atbrīvotas no ziņošanas prasībām un apspriedēm iepriekšējās koordinēšanas ietvaros, jo uz tām saskaņā ar korekciju programmu jau attiecas stingras ziņošanas prasības un uzraudzība⁸, taču tā apsver iespēju paredzēt šo dalībvalstu brīvprātīgu dalību.

Jautājumi apspriešanai

- Vai piekrītat, ka pienākums iepriekš ES līmenī koordinēt ekonomikas politikas svarīgākās reformas būtu jāuzliek visām eurozonas dalībvalstīm?
- Ja nē, kāpēc? Kurām dalībvalstīm būtu jāuzliek šis pienākums?
- Vai piekrītat, ka būtu jārod veids, kā iesaistīt dalībvalstis, kuras neietilpst eurozonā?
- Vai piekrītat, ka no šā pienākuma būtu jāatbrīvo dalībvalstis, kuras piedalās makroekonomikas korekciju programmā? Vai šīm dalībvalstīm būtu jādod iespēja piedalīties brīvprātīgi?

⁸ Uz dalībvalstīm, kurām ir piemērojama makroekonomikas korekciju programma, jau attiecas stingras ziņošanas prasības un uzraudzība; skatīt priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par to eurozonas dalībvalstu ekonomiskās un budžeta uzraudzības pastiprināšanu, kurās ir vai kuras apdraud finansiālās stabilitātes grūtības – <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0819:FIN:LV:PDF>.

3.2. Procedūra

Komisija paredz noteikt šādu iepriekšējas koordinēšanas procedūru:

- Procedūra būs Eiropas pusgada neatņemama sastāvdaļa.
- Iesaistītās dalībvalstis Komisijai iesniegs informāciju par svarīgāko ekonomikas reformu plāniem.
- Tā kā attiecībā uz reformu priekšlikumu pieņemšanu dalībvalstu lēmumu pieņemšanas prakse atšķiras, šīs informācijas iesniegšanas konkrētie termiņi dažādās dalībvalstīs, iespējams, atšķirsies. Tomēr informācija jebkurā gadījumā būtu jāiesniedz ar tādu aprēķinu, lai pietiktu laika novērtējumam un apspriešanai eurozonas vai ES līmenī. Izņemot ārkārtas situācijas, dalībvalstīm minētās informācijas iesniegšanai būtu jāizmanto tādi esošie instrumenti kā **valsts reformu programmas**.
- Ja ekonomikas situācija prasa tūlītēju rīcību, varētu paredzēt īpašu steidzamības procedūru. Piemēram, Komisija varētu ātri dot apstiprinājumu uz noteiktu ierobežotu periodu, kurā var norisināties parastā procedūra.
- No dalībvalstīm tiktu sagaidīts, ka informāciju par svarīgāko ekonomikas reformu plāniem tās iesniedz pēc savas iniciatīvas Eiropas pusgada ietvaros, tomēr Komisija vai Padome vajadzības gadījumā varētu dalībvalstīm adresēt pieprasījumu vai aicinājumu iesniegt informāciju, piemēram, ja pēc tam, kad pie varas nāk jauna valdība, tiek sagatavoti jauni politikas pasākumi. Ziņojot par svarīgāko ekonomikas politikas reformu plāniem, dalībvalstīm būtu Komisijai jāiesniedz sīks konkrētās reformas apraksts, norādot galvenos izvirzītos ekonomikas mērķus, īstenošanas grafiku, reformas plānoto pozitīvo ietekmi un ietekmi uz budžetu.
- Komisija pēc dalībvalsts iesniegtās informācijas saņemšanas pietiekami īsā laikā izvērtētu attiecīgos plānus un pieņemtu atzinumu. No vienas puses, būs vajadzīgs pietiekami ilgs laiks plānu pienācīgai izvērtēšanai, bet, no otras puses, **būtu jāņem vērā valsts lēmumu pieņemšanas process**. Ir svarīgi nodrošināt, lai novērtējumu un tam sekojošās ES līmeņa apspriedes varētu pienācīgi integrēt valsts lēmumu pieņemšanas procesā, iesaistot valsts parlamentu vai tādas ieinteresētās personas kā sociālie partneri. Šajā procedūrā būtu pilnībā jārespektē valstu lēmumu pieņemšanas pilnvaras – lēmums par reformu plānu ir pašas dalībvalsts ziņā.
- Komisijas vērtējumā būtu ietverts atzinums par to, vai ar ierosināto reformu varētu sasniegt tās mērķi un vai tā sekmētu attiecīgās dalībvalsts konkurētspējas un pielāgošanās spēju uzlabošanu. Komisija varētu ierosināt izmaiņas, lai nodrošinātu, ka ierosinātās reformas sasniedz to mērķi. Ņemot vērā atsevišķu ekonomikas reformu iespējamo sociālo ietekmi, tiktu pienācīgi ņemta vērā reformu **sociālā dimensija**⁹. Novērtējumā īpaša vērība tiktu veltīta reformas ietekmei uz eurozonas darbību un iespējamai blakusietekmei uz citām dalībvalstīm. Komisijas atzinumā tiktu izskatīti arī **papildinošie pasākumi**, kas paredzēti, lai pēc iespējas samazinātu reformu iespējamo negatīvo sociālo ietekmi un citu iespējamo negatīvo īstermiņa ietekmi.
- Komisija savu vērtējumu un atzinumu iesniegtu Padomei un Eurogrupai. Plānu apspriešanā varētu iesaistīt attiecīgos Padomes sastāvus. Padome valsts reformu plānos varētu ierosināt izmaiņas tajos gadījumos, ja šādas izmaiņas būtu attaisnojamas, ņemot vērā paredzamo ietekmi uz citām dalībvalstīm un EMS darbību. Komisijas atzinumi un Padomē un Eurogrupā notikušo apspriežu rezultāti attiecīgi būtu jāņem vērā politikas ieteikumos, kurus dalībvalstīm sniedz **Eiropas pusgada kontekstā**.

⁹ Komisija nāks klajā ar priekšlikumiem, kā stiprināt Eiropas pusgada sociālo dimensiju, neradot jaunas procedūras.

- Attiecīgā gadījumā Komisija izceltu reformas (vai to elementus), ko tā uzskata par būtiskām pārējām dalībvalstīm. Salīdzinošā analīze un savstarpēja pieredzes apmaiņa notiktu arī Padomes un tās komiteju darba procesā, izskatot valsts politiku konkrētās jomās.

Jautājumi apspriešanai

- Vai piekrītat, ka dalībvalstīm būtu jābūt iespējai iepriekš informēt Komisiju par svarīgāko valsts ekonomikas politikas reformu plāniem arī nesaistīti ar valsts reformu programmu ikgadējo grafiku?
- Vai piekrītat, ka Komisijai būtu jābūt iespējai pieprasīt informāciju un ierosināt izmaiņas tajos ierosinātajos pasākumos, kuri varētu ietekmēt citu dalībvalstu, eurozonas vai visas ES intereses?

3.3. Demokrātiskās leģitimitātes nodrošināšana

Sistēma, kas paredz iepriekš koordinēt svarīgākās valsts līmeņa reformas, var veicināt reformu īstenošanu, uzlabot to izstrādi, nodrošināt, ka reforma uzlabo efektivitāti, un nodrošināt, ka valsts procesā tiek ņemta vērā blakusietekme uz citām valstīm.

Procesa demokrātiskajai leģitimitātei un pārskatatbildībai ir jāsākas valstu demokrātisko iestāžu līmenī. Plānotā jaunā procedūra respektē valstu lēmumu pieņemšanas pilnvaras – lēmums par reformu plānu ir pašas dalībvalsts ziņā. 3.2. iedaļā aprakstītā procedūra ir viens no veidiem, kā izpildīt šo prasību. Iepriekšējā koordinēšana ES līmenī būtu jāorganizē tā, lai veicinātu reformu procesu dalībvalstīs un radītu virsvērtību, ko nodrošina reformu labāka izstrāde. ES līmenī varētu paredzēt ekonomikas dialogu, piemēram, ar Eiropas Parlamenta attiecīgās komitejas ielūgumu Komisijai, Padomes priekšsēdētājam vai Eurogrupas priekšsēdētājam apspriest Komisijas atzinumu par dalībvalsts reformu plāniem un Padomes apspriežu secinājumus. Eiropas Parlamenta attiecīgā komiteja varētu aicināt arī dalībvalstis piedalīties viedokļu apmaiņā par plānotajām svarīgākajām ekonomikas politikas reformām.

Jautājumi apspriešanai

- Kā valsts lēmumu pieņemšanas procesu varētu salāgot ar iepriekšējās koordinēšanas procedūru?
- Vai piekrītat, ka ES līmenī būtu jābūt dialogam, kurā iesaistīts Eiropas Parlaments, Padome un Komisija?

4. TURPMĀKIE PASĀKUMI

Pēc šīs apspriešanas un diskusijām ar Eiropas Parlamentu un Padomi Komisija 2013. gadā nāks klajā ar oficiālu tiesību akta priekšlikumu spēkā esošo Līgumu ietvaros.